

O vezdejších starostech a chlebu z nebe

Základ kázání: Exodus 16,4-7

Čtení: Deuteronomium 10,8-18

Jak lid sbíral chléb, co padal jako déšť z nebe: to je hodně slavný příběh. Něco tomu samozřejmě předcházelo, už měli za sebou první dějství, které stručně shrnuli popěvkem: "Vyvázli jsme, anděl zhoubece na nás neudeřil, a to proto, že veřeje našich domů byly značeny krví, ne však naší, nýbrž beránkovou." Tohle si od té doby měli lidé, kteří se hlásí k Bohu, nadále připomínat jako základ své víry.

Tak vypadalo první dějství - anebo to pro nás, když žijeme v jiné době, nazvěme první starost, kterou máme: starost o život, když nebezpečí a záhuba jsou pořád tak blízko a my s údivem zjišťujeme, že nás po téhle cestě vede a opatruje Boží požehnání (na němž žádnou zásluhu doopravdy nemáme).

Zpívají si, protože už vědí, že je zachraňuje Bůh, a přišlo dějství druhé: vyrazili na cestu z otroctví k volnosti. Jenže volnost je těžká věc, představovali si ji jinak a snad všechno jim teď připadá špatné. I tohle druhé dějství si pro sebe přeložme jako svou druhou starost: podobně jako oni putujeme životem pryč od čehosi zlého, před čím nás Bůh chrání, k něčemu dobrému, co nabízí. Opakovaně si přitom ověřujeme, že nás nenechá na holičkách, a přesto se vždycky znovu odkudsi namane malomyslný pocit, že je to všechno nějak špatně. Tady má své dobré místo tradice: rodiče a prarodiče jim měli z vlastního přesvědčení a zkušenosti dosvědčovat, že nás Bůh nenechá ve štychu, ostatně právě kvůli tomuhle je děti mají ctít (škoda když to z jedné či z obou stran vážne).

Představovali si tu volnost jinak, a tak si sice zpívali: "Anděl zhoubece na nás neudeřil, protože nás Bůh chránil," ale pak k tomu dodávali: "To od něj bylo šlechetné, ale je to už dávno a my

teď chceme něco víc, Mojžíši a Árone. Pozdravujte Hospodina a ať se o nás konečně postará!" A šli dál, někdy o hladu a žízni, pronásledování obavami a zlými předtuchami, které si kořenili nevděkem, a často by se v nich člověk důvěry v Boží budoucnost nedořezal.

"Sešlu vám chléb jako déšť z nebe," řekl Hospodin a dodržel slovo, takže znovu měli, co potřebovali, a dokonce hojnost. Mojžíš je svolal a oznámil jim "pravidla", jak se bude tahle mana sbírat (připomínalo to, co bude zanedlouho napsáno na deskách zákona). Samozřejmě, že ta pravidla někteří z nich nedodržovali, sbírali si do foroty (jenže forota není nikdy dost velká, ta by vás uhonila) a tak dál. Nic zvláštního, tak je to vždycky, rysy lidské povahy známe. Zajímavější je, co v tom příběhu dělá Bůh.

"Sešlu jim chléb jako déšť z nebe," řekl, "a bude to pro ně zkouška, jak s tím naloží." Určitě bychom jako zkoušku mohli chápat hlad a jiná trápení - jestli nás to nezlomí. Jenže tady to není zkouška hladová, nýbrž sytá. A máme tu starost třetí: Jak asi obstojí ti, kdo nemají nouzi? Budou ještě vědět, že co mají, dostali jak déšť z nebe? Dost se na něj nadřou, to už tak je od Adama, jenže kdyby chléb jako déšť z nebe nepřišel, byla by sebeúpornější dřina málo platná - budou to ještě vnímat s jakous takous vděčností?

Tamti dávní poutníci ten test místy moc nezvládali (jako jeden v evangeliu, který taky schraňoval a schraňoval a dočista přitom zapomněl na duši). Dávno jsou všichni ti tam, ale ten test pro syté tu po nich zbyl a my ho zdědili.

Včera skončily volby. Pomůžeme-li si obrazem toho starého příběhu, slyšeli jsme ve volební kampani spousty slibů a nápadů pro lepší budoucnost: třeba jak sbírat manu jako firma (bude to účinnější a firma bude mít víc do foroty), opatřit si na manu větší nádoby (tedy aspoň ti, kdo na ně mají), dohlédnout, aby si všichni nasbírali stejně (a došlápnout si na ty, kdo mají víc), chránit se plotem a raději i flintou, aby to tu nevysbíral nikdo jiný,

pomáhat těm, kdo sbírat nemůžou, a taky hlídat, aby toho nezneužívali (třeba by sbírat mohli, ale nechtějí), a tak dále – mohli jsme si vybírat, co by nám bylo po chuti, a většinou to byly takřka technické záležitosti, jak uspořádat sběr a konzumaci many: což je velmi důležité, mají-li spolu lidi vyjít v dobrém a jeden na druhého nedoplácet.

Hodně na tom záleží, jak se to tu uspořádá. Víra však nabízí odstup a kouká o kousek dál za organizační záležitosti. Starosti o živobytí máme až až, samotného živobytí teď taky není málo – jak to udělat, aby nám ty starosti ani živobytí samo nezakrývaly něco, co stojí zato vidět? Co to je, oč bychom se neměli připravit, vyjádřil tenkrát Mojžíš takhle: “Večer vám dojde, že vás Bůh vysvobozuje, abyste ničemu neotročili. A ráno spatříte jeho slávu, i když proti němu pořád něco máte.”

Večer si vzpomeňte, že život nemáte pro nic za nic a že vás nad propastí drží prolitá krev, ovšem Beránkova, ne vaše (to je opravdu pro život důležitější než – jakkoli důležité – starosti, co a jak udělám zítra). A ráno spatříte, že Bůh dává svému slunci svítit na zlé i dobré, a ještě že tak, však se to v nás mele obojí, zlo i dobro, a my den co den žijeme už zase z Božího odpuštění, daru, lásky. Tohle je sláva Hospodinova, kterou by bylo škoda přehlédnout.

Novinář Karel Hvizďala napsal (a cituje přitom psychology), že člověk dá někdy přednost penězům a nějaké ideologii před pravdou. Když to udělá, je to proto, že je uvnitř prázdný a potřebuje ty peníze nebo ideologii jako vylepšené zrcadlo, sice lživé, ale on si v něm připadá jaksi důstojnější (a snad má pocit, že tak bude připadat i druhým) a za tu prázdnotu se nemusí stydět.

K naplnění té vnitřní prázdnoty Bible cosi nabízí. Třeba to, že nám zakazuje vyměnit Boha za něco jiného a zakazuje zacházet se sebou a s bližním tak, jako by lásky Boží nebylo. S tím vystačíte a obejdete se bez vylepšovacího zrcadla (řekl Ježíš). Večer, když se ohlédnete, vám dojde, že vás Bůh vysvobozuje, abyste se ničeho,

ba ani smrti nebáli, když on je s vámi. A ráno spatříte jeho slávu, jež dává slunci svítit na nás všechny, ať jsme, jací jsme.

Můžeme přitom dobře jíst a pít a mít radost z obyčejných věcí, to Bible věru nezakazuje, a můžeme si to všechno hojně dopřávat díky tomu, že anděl zhoubce minul naše dveře, neboť nás chrání prolitá krev – ne naše, ale Beránkova, takže nás od rána do rána provází požeňání a taky odpuštění všeho zlého.

Ať se vám s tím žije dobře.